

O'QITUVCHILARNI TAYYORLASH VA ULARNING MALAKASINI OSHIRISH ZARURIYATI.

*Jizzax viloyati pedagogik mahorat
markazi Pedagogika va psixologiya
kafedrası dotsenti, p.f.f.d(PhD)
Ko'bayev Akmal Sirliyevich.*

Annotatsiya: Ushbu maqolada malaka oshirish jarayonida o'qituvchilarni tayyorlashning ilmiy-metodik asoslari, malaka oshirish zarurati va uning shakllari, malakali o'qituvchining jamiyatdagi o'rni haqida so'z boradi.

Аннотация: В данной статье рассматриваются научно-методические основы подготовки учителей в процессе повышения квалификации, необходимость повышения квалификации и ее формы, роль квалифицированного педагога в обществе.

Annotation: This article will talk about the scientific and methodological foundations of teacher training in the process of professional development, the need for professional development and its forms, the role of a qualified teacher in society.

Kalit so'zlar: zamonaviy ta'lim tizimi, innovatsion texnologiyalar, o'qituvchilarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish.

Ключевые слова: современная система образования, инновационные технологии, подготовка и повышение квалификации педагогов.

Keywords: modern educational system, innovative technologies, teacher training and their professional development.

Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchining roli beqiyosdir. U jamiyatda bilimli, salohiyatli va yuksak ma'naviyatli avlodni tarbiyalashda asosiy vositachidir. Har qanday mamlakatda ta'lim sifati ko'p jihatdan o'qituvchilarning bilim darajasi, kasbiy mahorati va pedagogik yondashuvlariga bog'liq. Shu bois, pedagog kadrlarni sifatli tayyorlash, ularning doimiy malakasini oshirib borish ta'lim siyosatining muhim yo'nalishlaridan biridir.

Bugungi kunda innovatsion texnologiyalar, global o'zgarishlar va zamonaviy jamiyat talablariga mos ta'lim berish uchun o'qituvchilarning faqat boshlang'ich bilimlar bilan cheklanib qolishi yetarli emas. Ular doimiy ravishda yangiliklarni o'rganib borishlari, o'z ustida ishlashlari, tajriba almashishlari lozim. Shu sababli, o'qituvchilarni tayyorlash va malakasini oshirish tizimi doimiy rivojlanib borishi kerak.

O'qituvchilarni tayyorlashning ilmiy-metodik asoslari:

O'qituvchini tayyorlash – bu nafaqat unga tegishli fanlar bo'yicha chuqur bilim berish, balki unga pedagogik mahorat, kommunikativ ko'nikmalar, psixologik tayyorgarlik, zamonaviy ta'lim texnologiyalarini qo'llash qobiliyatini ham shakllantirishni nazarda tutadi.

Bugungi kunda O'zbekistonda pedagog kadrlarni tayyorlovchi oliy ta'lim muassasalari faoliyat yuritmoqda. Ular pedagogik ta'lim yo'nalishlarida zamonaviy standartlarga mos holda ta'lim berishga intilmoqda. O'quv dasturlari milliy va xalqaro talablar asosida ishlab chiqilmoqda, amaliyotga yo'naltirilgan o'quv jarayoni kuchaytirilmoqda.

Shuningdek, o'qituvchi bo'lish istagidagi talabalar ta'lim jarayonida mustaqil fikrlash, innovatsion yechimlar topish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini egallashlari zarur. Bu esa ularning kelgusida kasbiy faoliyatni samarali olib borishiga asos bo'ladi.

Zamonaviy ta'lim sharoitida pedagog faqat bir martalik tayyorgarlik bilan kifoyalanmasligi kerak. Ta'limga bo'lgan ehtiyoj va talablar kun sayin o'zgarib bormoqda. Yangi metodlar, dasturlar, ta'lim platformalari, baholash tizimlari joriy etilmoqda. Shu bois pedagoglar o'z malakasini doimiy ravishda oshirib borishlari muhim.

Malaka oshirish quyidagi shakllarda amalga oshiriladi:

- An'anaviy kurslar maxsus tashkil etilgan markazlar yoki oliy ta'lim muassasalari tomonidan o'tkaziladigan qisqa muddatli o'quv kurslari.
- Masofaviy o'qitish bu onlayn platformalar orqali yangi bilimlar va ko'nikmalarni o'zlashtirish.
- Seminar-treninglar, amaliy mashg'ulotlar asosida tajriba almashish.
- Stajirovkalar chet el yoki yirik ta'lim muassasalarida amaliy faoliyat olib borish.

- Mustaqil ta'lim yonalishi, o'qituvchining shaxsiy tashabbusi asosida o'rganish va rivojlanish.

Malaka oshirish orqali o'qituvchi yangi metodlarni sinab ko'radi, zamonaviy texnologiyalardan foydalanishni o'rganadi, pedagogik faoliyatida innovatsion yondashuvlarni joriy etadi.

Malakali o'qituvchi — bu nafaqat bilim beruvchi, balki yosh avlodni tarbiyalovchi, ularning dunyoqarashini shakllantiruvchi yetakchi shaxsdir. U o'quvchilarga nafaqat darslikdagi bilimni, balki hayot saboqlarini ham beradi. Bugungi globallashtirish davrida raqobatbardosh, tafakkuri keng, erkin fikrlaydigan avlodni tarbiyalash uchun o'qituvchining zamonaviy yondashuvlarga ega bo'lishi muhim. U o'quvchilar bilan do'stona, lekin izchil ishlashi, ularni ilhomlantira olishi, o'z sohasiga qiziqтира olishi kerak.

Malakali pedagogning jamiyat oldidagi mas'uliyati ham juda katta. Zero, u orqali butun jamiyatning ma'naviy va madaniy salohiyati shakllanadi. Shu bois o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishi doimiy qo'llab-quvvatlanishi kerak.

O'zbekistonda o'qituvchilar malakasini oshirishga qaratilgan islohotlar

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlariga muvofiq, so'nggi yillarda ta'lim tizimini takomillashtirish, pedagogik kadrlar salohiyatini oshirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan:

- Pedagoglarni sertifikatlash tizimi joriy etildi.
- Malaka oshirish markazlari zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlanmoqda.
- O'qituvchilar uchun moddiy rag'batlantirish choralari ko'rilmogda.
- Xalqaro hamkorlik orqali xorijiy tajribalar o'rganilmoqda.

O'qituvchilarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish bugungi ta'lim siyosatining ustuvor yo'nalishlaridandir. Sifatli ta'lim — malakali o'qituvchidan boshlanadi. Shu bois, pedagogik kadrlar tayyorlash tizimi doimiy takomillashuvi, ularning malaka oshirishiga sharoit yaratish, innovatsion yondashuvlarni joriy etish muhim hisoblanadi. Kelajak avlodni barkamol qilib tarbiyalash uchun o'z kasbini sevuvchi, bilimli, zamonaviy fikrlaydigan o'qituvchilarni tayyorlash har bir davlatning eng muhim vazifasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 29-oktabrdagi PQ–4884-son qarori – “Pedagogik ta'lim sifatini oshirish va ta'lim muassasalarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash chora-tadbirlari to'g'risida”.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 26-fevraldagi 66-son qarori – “Pedagog kadrlarni malaka oshirish va qayta tayyorlash tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”.
3. Karimov, I. A. (1997). Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. T.:Ma'naviyat.
4. Xasanboeva, M. (2018). Pedagogik mahorat asoslari. T.: “Fan va texnologiya” nashriyoti.
5. Rajabov, A. (2019). Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo'llash. Toshkent: TDPU nashriyoti.